

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
دانشگاه شهید اشرفی اصفهانی
دانشکده حقوق و الهیات

عنوان پایان نامه
بررسی طهارت مولد در لقاح مصنوعی

استاد راهنما:

دکتر طاها سمیعی

استاد مشاور:

دکتر سید محمد موسویان

پژوهشگر:

اکبر مسقطی یان

تیر ماه ۱۴۰۲

واگذاری حقوق

کلیه حقوق مادی و معنوی مترتب در نتایج مطالعات، ابتکارات و نوآوری‌های ناشی از موضوع این پایان نامه متعلق به دانشگاه غیر دولتی شهید اشرفی اصفهانی است.

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
دانشگاه شهید اشرفی اصفهانی
دانشکده حقوق و معارف اسلامی

گروه حقوق

تأیید بهی اعضای هیأت داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضای هیأت داوران نسخه نهایی پایان نامه آقای اکبر مسقطی بان را تحت عنوان بررسی طهارت مولد در لغاح مصنوعی از نظر فروع و محتوا بررسی نموده و پذیرش آن را با درجهی نکتسل درجهی کارشناسی ارشد پیشنهاد می کنند.

اعضای هیأت داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	اعضاء
۱- استناد راهنما	دکتر طه سمیعی	استادیار	اعضاء
۲- استناد مشاور	دکتر سید محمد موسویان	استادیار	اعضاء
۳- استناد داور	دکتر سعید کاوه	مربی	اعضاء
۴- استناد داور	دکتر محمد نوبائی	مربی	اعضاء
۵- مدیر گروه	دکتر سعید کاوه	مربی	اعضاء

سپاسگزاری

«من لم يشكر المخلوق لم يشكر الخالق»

سپاس تقدیم به او که انسان را آفرید و پیامبران و ائمه اطهار را چراغ راه بشریت قرار داد تا ما راه را از بی‌راه بشناسیم و به هدف الهی خویش دست یابیم.
با درود به روان پاک پدر و مادرم که در این راه یاریم کردند.
و تشکر از همسرم که در این راه مشوق خوبی برای من بودند.
و تشکر از اساتیدی که به من علم و دانش آموختند.

تقدیم به

تقدیم به پدر عدالت، شاه ولایت، ماه طریقت اولین امام مومنین و خلیفه‌الله بلافصل بعد از رسول‌الله خاتم النبیین (صلی الله علیه و آله و سلم) امیرمؤمنین امام علی (علیه السلام) و تقدیم به منجی عالم بشریت، حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) که آیین تمام نمای فضل الهی نسبت به بندگان می‌باشد.

پندار ما این است که ما مانده‌ایم و شهداء رفته‌اند، اما حقیقت آن است که زمان ما را باخود

برده است و شهداء مانده‌اند. (شهید آوینی)

سلام بر راست قامتان تاریخ بشریت

شهداء انقلاب اسلامی رضوان الله علیهم،

اخص شهداء ۸ سال دفاع مقدس

و شهداء مقاومت

فراداده

در بیان احکام الهی نقش زمان و مکان از همان صدر اسلام از زمان نزول آیات قرآن و رسول خدا صلی الله علیه و آله وجود داشته است و در دوران ائمه اطهار علیهم السلام نیز این نقش در صدور احکام ملاحظه شده است. بنابراین امروزه نیز در مسائل مستحدثه فقهیه باید در بیان احکام الهی و فتوای خود توجه به نقش زمان و مکان داشته باشد. یکی از مسائلی که پیشینه ای در قرآن و روایات برای آن یافت نشده است موضوع طهارت مولد در لقاح مصنوعی است. هرگاه به علل طبیعی لقاح بین سلول های جنسی زوج و زوجه در اندام تناسلی زن ایجاد نشود منجر به نازایی می شود آنگاه با تلاش های علمی بشر این آرزوی دیرینه زوج های نازا تا حدی با لقاح مصنوعی برآورده می شود و تلقیح اسپرم و تخمک در خارج از بدن صورت می گیرد و منشاء سلول تخم و انتقال آن به رحم و منشأ فرزندی می شود. حال سوال این است که آیا از نگاه فقه چنین فرزندی طهارت مولد دارد و می توان چنین فرزندی را حلال زاده نامید و آیا در هر دو موقعیت یعنی تلقیح مصنوعی سلول های جنسی همگون از زوج نابارور و تلقیح مصنوعی سلول های جنسی ناهمگون از زوج نابارور طهارت مولد حاصل می شود و آیا چنین فرزندی می تواند در موقعیت های مختلف از جمله در مسائل ارث، شهادت، قضاوت و مرجعیت دینی و امامت جماعت از حقوق خویش بهره مند شوند و با توجه به شرایط زمانی و مکانی کدام دو عملی می تواند در لقاح مصنوعی غالب افتند و ما را در این مسیر قرار دهند و آیا نصب حاصل از این لقاح می تواند منجر به طهارت مولد بشود.

کلید واژه ها: طهارت مولد، لقاح مصنوعی، حلال زاده، زنازاده

فهرست مطالب

*قرآن کریم.

عنوان.....	صفحه
مقدمه	

Error!.....

Bookmark not defined.

۱- بیان مسئله	۹
۲- پیشینه پژوهش	۹
۳- فرضیه‌ها	۱۰
۴- اهداف پژوهش	۱۰
۵- ضرورت و نوآوری تحقیق	۱۱
۶- روش انجام تحقیق	۱۱
۷- ساختار و سازمان تحقیق	۱۱
۸- سئوالات تحقیق و پژوهش	۱۱
فصل اول: مفهوم شناسی و مبانی نظری	۱۲
۱- طهارت	۱۲
۲- مراتب طهارت	۱۴
۳- واژه مولد	۱۵
۴- اجتماعی بودن انسان و ازدواج	۱۵
۵- اخلاق جنسی	۱۸
۶- ارتباط جنسی شاک	۲۰
۷- ناباروری	۲۱
۸- ارزیابی ناباروری در مردان	۲۲
۹- ارزیابی ناباروری در زنان	۲۳
۱۰- درمان نازایی	۲۷
۱۱- لقاح مصنوعی IVF	۲۷
۱۲- خلاصه ی نارسایی در ناباروری	۲۸
۱۳- حسب و نسب	۲۸
۱۴- انواع نسب	۳۱
۱۶- نسب در لقاح مصنوعی	۳۲
۱۷- آسیب‌های عاطفی و روانی در نازایی	۳۲

فصل دوم: ماهیت لقاح مصنوعی و دلایل مجوز آن و طهارت

مولد

۳۷

۴۰	۱-شناخت موضوعات احکام و نقش عرف در شناخت آنها
۴۲	۲-قیاس لقاح مصنوعی با زنا
۴۲	۳-دلایل طهارت مولد در لقاح مصنوعی
۴۲	۱. اصل برائت
۴۳	۲. اماره فراش
۴۳	۳. علقه زوجیت
۴۳	۴. صاحب الماء
۴۳	۵. رضایت شوهر
۴۴	۶. قاعده اضطرار
۴۴	۷. ولد شبهه
۴۴	۸. اصالت الاباحه
۴۴	۹. قاعده قبح عقاب بلایان
۴۴	۱۰. عدم زنا بودن لقاح مصنوعی
۴۵	۱۱. قاعده نفی عسرو حرج
۴۵	۱۲. تعارض اصل سببی با اصل مسببی
۴۵	۱۳. قاعده تسبیب
۴۶	۱۴. قاعده لاضرر
۴۶	۱۵. حدیث رفع
۴۶	۱۶. فرض اضطرار نسبت به بعض از اطراف علم اجمالی
۴۶	۱۷. اصالة الطهارة
۴۷	۱۸. حکومت
۴۷	۱۹. احکام ثانویه
۴۷	۲۰. حق استیلا
۴۹	۲۱. ذکر جعل به جای خلق
۴۹	۲۲. درمان بیماری‌ها
۵۰	۲۳. ناظر بودن آیات حفظ فروج
۵۰	۲۴. ضعف سندی در برخی روایت‌هایی
۵۱	۲۵. روایت‌هایی که دال بر احتیاط در باب نکاح و دما
۵۲	فصل سوم: بحث و نقد بررسی
۶۰	پیشنهادهات
۶۱	نتیجه
۶۲	فهرست منابع

مقدمه

۱- بیان مسئله

در تاریخ فقه، موضوع روش‌های کمک باروری، موضوعی جدید بوده و هیچ سابقه‌ای در فقه ندارد و از مسائل مستحدثه می‌باشد.

بنای اصلی اسلام در تحقق طهارت مولد همان است که هر انسانی بر طبق سنت‌های رایج، قوانین، مکتب و دیار خود ازدواج کند، حلال زاده است. (کلینی، ۱۳۶۹، ج ۴، ص ۱۰) و شخص از رابطه جنسی گناه آلود متولد نشده باشد. و یا فرزندی که از راه آمیزش مشروع و تحت یک شرایط ازدواج صحیح یا در حکم مشروع به دنیا آمده باشد. (لنگرودی، ۱۴۱۲، ج ۱، ص ۴۴۸) و در حکم مشروع آن دسته از افرادی هستند که در امر مشتبّه قرار گرفته و در اثر رابطه جنسی آنان، فرزندی حاصل می‌شود که شارع آنها را در حکم مشروع تلقی کرده است. (آل عصفور، بی تا، ج ۱۴، ص ۱۱)

اینک براساس تحقیقات علمی شرایطی مهیا شده است که تحت شرایط آزمایشگاهی و با کمک روش‌های فناوری کمک پزشکی باروری (ART (Assisted Reproductive Technology) فناوری مورد استفاده برای رسیدن به بارداری در روش‌هایی از قبیل تجویز داروهای باروری، تلقیح مصنوعی (درون کاشت مصنوعی)، لقاح آزمایشگاهی (لقاح مصنوعی) و رحم جایگزین (رحم اجاره‌ای) است، بدون رابطه جنسی مرد و زن، فرزندی متولد بشوند. و چنانچه مرد و زنی با علت نازایی به هر علت، خواه در مسیر انتقال اسپرم یا تخمک و عمل لقاح باشد خواه نارسایی در تولید اسپرم یا تولید تخمک باشد و یا سرانجام ناشی از عدم لانه‌گزینی سلول تخم باشد. و چنانچه مرد و زنی که تحت نکاح صحیح از این روش‌های علمی در تحقق خواست و درمان نازایی خود اقدام کنند، اینک این سوال مطرح می‌شود که آیا چنین فرزندی از منظر فقه، بر طهارت مولد حمل می‌شوند؟ و چگونه نسب ناشی از لقاح مصنوعی می‌تواند منجر به طهارت مولد شود؟

و آیا از نظر فقهی حکم وضعی و آثار مترتب بر آنها ایجاد می‌شود؟ و در فرایند نازایی در زوج‌های نابارور که سلامت آنها تهدید می‌شود و دچار ناراحتی‌های روحی و روانی و عوارض ناشی از آن می‌شوند و آیا اضطراب و اکراه به همراه می‌آورد و موجب انحلال در علم اجمال می‌شود؟

۲- پیشینه پژوهش

آنچه که اغلب پژوهشگران در لقاح مصنوعی تحقیق و پژوهش کرده‌اند اغلب پیرامون مشروعیت و عدم مشروعیت نسب، انتقال جنین، احکام تکلیفی و احکام وضعی ناشی از لقاح مصنوعی بوده است و از موضوع طهارت مولد در لقاح مصنوعی و احکام تکلیفی و وضعی آن کمتر مورد توجه بوده است.

اما مواردی وجود دارد که می‌تواند تا حدودی ما را در ابعاد دیگر، راهنمایی کند که تعدادی از آنها عبارتند از:

۱. مالیت و قابلیت انتقال رویان (سید محمد آذین، سید علی آذین) سال ۱۳۹۳ که در پژوهش‌های ایشان راجع به شرایط قابلیت انتقال اموال از منظر فقه و قانون و مشروعیت انتقال حقوقی رویان (جنین) مورد تحقیق قرار گرفته است.

۲. نسب ناشی از لقاح مصنوعی با دخالت عوامل بیگانه (سیدطاها مرقاتی محقق سازمان سمت) سال ۱۳۸۳ که طی این پژوهش به بررسی نسب در کودکان متولد شده از لقاح مصنوعی با دخالت عوامل بیگانه پرداخته است.

۳. قوانین فقهی حقوقی معارض با یافته‌های پزشکی (مطالعه موردی باروری) (سعید نصیری، محمد باقر عامری نیاز) ۱۳۹۶ که در این پژوهش با روش توصیفی تحلیلی در فقه امامیه می‌باشد که طی روند این تحقیق به بررسی تعارضات و سازگاری‌های فقهی در باروری پرداخته است.

۴. بررسی شرط طهارت مولد در تصدی منصب قضا از منظر فقه امامیه (علیرضا جمالی شهر بانک) ۱۳۹۳ که به بررسی شرط طهارت مولد در منصب قضا در فقه امامیه پرداخته است و ولد الزنا نمی‌تواند در این منصب باشد.

۵. تلقیح مصنوعی از منظر فقه و حقوق (سید جواد حسینی خواه) ۱۳۸۲ که محقق به دنبال بررسی جایز بودن و یا عدم جواز نفس عمل تلقیح است و به بررسی نسبت حاصل از تلقیح مصنوعی می‌پردازد.

۶. بررسی نسب کودکان ناشی از تلقیح مصنوعی با رویکردی بر نظر امام خمینی (سید محمد موسوی بجنوردی، مرضیه جبارزارع) ۱۳۸۸ در مقاله حاضر به بررسی صرفاً حکم وضعی (ابوت و بنوت) و بدون پرداختن به حکم تکلیفی آن، یعنی جواز و عدم جواز تلقیح مصنوعی بررسی می‌شود.

۳- فرضیه‌ها

از منظر فقه طهارت مولد همان حلال زادگی است. آنچه در لقاح مصنوعی محقق می‌شود نوعی تولید مثل است که در فرایند آن هیچ ارتباط جنسی وجود ندارد و مبتنی بر روش‌های علمی است و با توجه به اینکه چنین فرایندی جایز است و در چهارچوبه قوانین و شرع و بر مبنای حفظ خانواده است بنابراین فرزندان حاصله مولد طاهر محسوب می‌شوند و نسب ناشی از چنین روندی در همه حالات مربوط به صاحب الما است و آثار وضعی و حقوقی آن نیز برای او ثابت است و بر مبنای تهدید سلامت روان در زوج‌های نابارور و در حالی که حتی علم اجمالی برای ما باشد در صورتی که نسبت به ارتکاب برخی از اطراف علم اجمال به طور معین اضطراب یا اکراه وجود داشته باشد به مقتضیات حدیث رفع انجام آن جایز و مباح خواهد بود، و همچنین آثار وضعی نیز برای مباشر قطعی است.

۴- اهداف پژوهش

طهارت مولد در فقه در جایگاه‌های مهمی به عنوان رکن اصلی است و تعیین کننده حقوق و احکام وضعی است و از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و فقدان این صفت موجب عدم اهلیت در این امور است این جایگاه‌ها عبارتند از: مرجعیت تقلید، امام جمعه و جماعات، شهادت و

قضاوت. این تحقیق بر این است که تحلیلی بر ولد حاصل از لقاح مصنوعی و جایگاه آن در فقه را بررسی کند. و آیا مجوز حلال زادگی و ولد طاهر را کسب می‌کند؟

۵- ضرورت و نوآوری تحقیق

لقاح مصنوعی، نوعی روش تولید مثل است که در فرآیند آن هیچ ارتباط جنسی وجود ندارد و مبتنی بر روش‌های علمی بشر است. و در این نوع روش نه رابطه جنسی با علقه زوجیت است و نه از سر هرج و مرج جنسی است. همچنین ناشی از شبهه هم نیست.

اینک در اثر انجام لقاح مصنوعی، فرزندی حاصل می‌شود که باید از نظر فقهی مورد ارزیابی قرار داد که آیا چنین فرزندی حلال زاده و طهارت مولد دارد؟

آیا اگر زوجی با علقه زوجیت که از راه رابطه جنسی مشروع، صاحب فرزند نمی‌شوند می‌توان در این چهارچوبه درمان لقاح مصنوعی کرد و فرزند حاصل از لقاح مصنوعی، صرفه نظر از بحث نسب آن فرزند، طهارت مولد دارد؟ چون تحت علقه زوجیت و بدور از یک رابطه جنسی غیر مشروع بوده است.

اما اهمیت طهارت مولد به عنوان رکن اصلی در بعضی از مباحث فقه مطرح است. و از جمله در بحث شهادت و قضاوت، مرجعیت تقلید، امام جمعه و جماعات این تحقیق بر این است که فرزند حلال زاده را در لقاح مصنوعی بررسی فقهی کند که آیا از منظر فقه می‌توان چنین فرزندی را حلال زاده نامید؟

۶- روش انجام تحقیق

این پژوهش به صورت کاربردی و نوع آن شیوه پیمایی است و جمع آوری مطالب و منابع از روش کتابخانه‌ای استفاده شده است.

۷- ساختار و سازمان تحقیق

با توجه به موضوع پژوهش، ابتدا طهارت مولد تعریف شده است و سپس مقایسه‌ای با مولد زنا و مولد شبهه می‌شود و سرانجام اینکه تلقیح مصنوعی و مقایسه آن با دیگر نوع تولید مثل بیان می‌شود، و سپس دلایل و نتایج حاصل از این تولد و طهارت آن مطرح می‌شود.

۸- سئوالات تحقیق و پژوهش

۱. در لقاح مصنوعی چگونه می‌توان از منظر فقه مجوز طهارت مولد داد؟
۲. نسب ناشی از لقاح مصنوعی چگونه می‌تواند منجر به طهارت مولد شود؟
۳. عوارض ناشی از سلامت روان چگونه در زوج‌های نابارور فرض اضطرار یا اکراه به بعض اطراف علم اجمالی است؟
۴. دو اصل چگونه می‌تواند در لقاح مصنوعی در اصول عملیه به کار رود؟ اصل برائت یا احتیاط؟

فصل اول

مفهوم شناسی و مبانی نظری

۱- طهارت

در کلام هر متکلمی به ویژه شارع مقدس، کلمات بر معانی عرفی آن حمل می‌شود، چون اگر شارع یا هر متکلم دیگر اصطلاح خاص یا بیان و لغاتی مخالف آنچه مردم به کار می‌برند داشته باشد باید بیان کند و گرنه مقصود او از کلامش روشن نخواهد شد. در عرف زمان نزول، طاهر به معنای پاک و پاکیزه هم در امور ظاهری و هم در امور باطنی به کار رفته است و نیز نجس به معنای پلیدی و کثیفی هم در امور ظاهری و هم در امور باطنی به کار رفته است. (عابدینی، ۱۳۵۸، ص ۳۲).

ارباب لغت گفته‌اند، واژه‌های «طهر» و «طهرا» و «طهورا» و طهارة ضد نجس است. در مفردات گفته شده است که طهارت دو قسم است. طهارت جسم و طهارت نفس و عامه آیات قرآن به طهارت نفس حمل شده است. واژه‌های طاهر و طیب در زبان عربی به معنای پاکی و پاکیزگی است. (ری شهری، ۱۳۹۰، ص ۵۲۲) معادل دقیقی برای این دو واژه در زبان عربی

وجود ندارد. طاهر و طهارت در زبان عربی در برابر رجس یعنی آلودگی به کار می‌روند و شاید معادل نظافت باشند. اما طاب و طیب، به معنای تزکیه و پاکی درونی است که در برابر خبث و خبیث به کار می‌روند. به عبارت دیگر می‌توان طهارت را پاکی جسم و طیب را پاکی درون دانست. تزکیه از ماده زک و در لغت به معنای استوار ساختن و دور کردن شیء از عیب و کاستی است. (فراهدی، ۱۴۰۹، ج ۵، ص ۳۹۴) و طهارت (ابن فارس، ۱۳۹۹، ج ۳، ص ۱۷ و ابن اثیر، ۱۳۸۳، ج ۲، ابن منظور، ۱۴۰۸، ج ۱۴، ص ۳۵۸) به معنای دور دانستن شیئی از عیوب و گواهی به پاکی و طهارت آن است. (معلوف، بی تا، ص ۶۱۶، فراهدی، ۱۴۰۹، ج ۵، ص ۳۹۴) و به معنای تطهیر نفس و مال، صلاح، تقوا، زمین پاک، مدح و ستایش و تنزیه خویش می‌باشد. (ابن منظور، ۱۴۰۸، ج ۹۴، ص ۳۵۸)

تفاوت تزکیه با تطهیر در این است که در تطهیر دستیابی به طهارت در برابر رجس و در تزکیه کنار زدن آنچه باید کنار گذاشته شود. (مصطفوی، ۱۳۸۵، ج ۴، ص ۳۳۷) برخی تزکیه را مبالغه تطهیر می‌دانند. (فیض کاشانی، بی تا، ج ۲، طبرسی، ۱۴۱۷، ج ۲، ص ۳۲۱) و عده‌ای هم گفته‌اند تطهیر پیراستن و تزکیه آراستن است.

طیب بودن نیازمند به تلاش برای زدودن خبائثات‌های باطنی و پیراستن خبائثات‌ها، در گرو عمل به دستورهای دینی و شرعی است، پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و ائمه اطهار علیهم السلام در زدودن آلودگی‌های ظاهری و باطنی سرآمد بودند و آلودگی بر جسم و جان آنها ننشسته است. و ایشان را در قرآن به شاخص‌های برتری بر انبیاء معرفی می‌کند و اثبات افضلیت پیامبر با واژه‌هایی چون بشیر و مهیمن است (جوادی آملی، ۱۳۹۸، ج ۸، ص ۱۰) که در سوره‌های صف، آیه ۶ و سوره مائده آیه ۴۶ آمده است و همچنین رسول خدا به عنوان خاتم الانبیاء است و همانطور که در قوس نزول سلسله انسانهای کامل است چون اول ما خلق الله است در قوس صعود نیز در اوج و قله ی نهایی رسالت است و او مظهر لیس کمثله شیء (نساء، آیه ۴۱) و مظهر و لم یکن لهو کفوا احد (اخلاص آیه ۴) و به عنوان اسوه جهانیان می‌باشد (احزاب، آیه ۲۱) (جوادی، ۱۳۹۸، ج ۸، ص ۲۰)

او به عنوان اولین صادر و اولین مسلمان معرفی می‌شود. (انعام، آیه ۱۶۳) و جز وحی نمی‌گوید (نجم، آیات ۳ و ۴) و عبودیت او تا درجه‌ایست که عبده است. (بقره، آیه ۵۳) پروردگار مدیر و مدبر و مربی شخصی وی است و مصونیت او در سنت و سیره عیان است (نجم، آیه ۳) تا جایی که تجلیل در خطاب دارد و مخاطب خدای سبحان به اسم مبارکش نیست و با تعبیرات تجلیل‌آمیز از جمله «یا ایها النبی و یا ایها الرسول» مزین است و عظمت در اخلاق دارد (قلم، آیه ۴) و مظهر رحمت و رافت است. (توبه، آیه ۱۲۸) و ائمه اطهار (علیهم السلام) به عنوان ارث برنده این سلسله‌اند و همانگونه که رسول خدا نسل ابراهیم (علیه السلام) است. (آل عمران، آیه ۳۳) امامان معصوم از اصلاص شامخه و ارحام مطهره‌اند (قمی، بی تا، زیارت ائمه بقیع و خطاب به چهار امام) و همان ویژگی‌های رسول خدا که در قرآن مذکور است راجع به ایشان نیز صادق است (نساء، آیه ۵۹ و احزاب، آیه ۳۳) در ذیل آیه ۲۱۹ شعرا آمده است: که مراد از آیه جابجا شدن پیامبر از اصلاص پاکیزه از پدری به پدری می‌داند. و یا اشاره به حدیث پیامبر که فرمودند: من نتیجه اجابت دعای پدرم حضرت ابراهیم علیه السلام هستم و من از نسل پاک پدران

به ارحام پاکیزه مادرانی منتقل شدم که روابط نامشروع جاهلیت در میان آنها نبوده است (مجلسی، ۱۴۱۹، ج ۳۸، ص ۶۲ و ۶۳) و چنین روابطی در عرب جاهلی امر رایجی بوده است و اگر فرزندی در خاندان پاک متولد می‌شدند امتیاز بزرگی محسوب می‌شد.

در سوره شمس که مضمون این سوره آن است که انسان با الهام خدایی تقوا را از فجور و کار نیک را از کار زشت تمیز می‌دهد. اگر بخواهد رستگار بشود باید باطن خود را تسویه کند و آن را با پرورش صالح پروراند و رشد دهد به تقوا بیاراید و از زشتی‌ها پاک کند و گرنه از سعادت و رستگاری محروم می‌ماند و هر قدر بیشتر آلوده‌اش کند و کمتر بیاراید محرومیتش بیشتر می‌شود و آنگاه به عنوان شاهد، داستان ثمود را ذکر می‌کند به جرم اینکه پیامبرشان حضرت صالح علیه السلام را تکذیب کرده و ناقه‌ای که مامور به حمایت از آن بودند کشتند و به عذاب استیصال و انقراض مبتلا شدند. (طباطبایی، ۱۳۸۷، ج ۲۰، ص ۴۹۵)

در این سوره ۱۱ سوگند به منظور بیان عظمت اشیای مورد سوگند و اثبات نیاز به تهذیب برای رستگاری انسان طرح شده است. (مکارم شیرازی، ۱۳۰۵، ج ۲۷، ص ۳۵) با توجه به معنای طهارت، رجس مقابل آن است و سیاق آیات قرآن کریم این ذهنیت را تأکید می‌کند که در آیات ۹۰ مائده، ۳۰ حج، ۹۵ توبه، ۳۸ توبه خداوند در قرآن با وصف رجس و نجس مصادیقی از واژه‌ی رجس را بیان می‌کند و همچنین با به کار بردن آیاتی، طهارت را به معنای پاکیزگی معرفی می‌کند که در آیات ۵ آل عمران، ۱۰۳ توبه، ۱۱ انفال، ۵ مائده، ۳۸ فرقان و ۳۳ احزاب می‌باشد (عابدینی، ۱۳۵۸، ص ۳۲) معلوم است که در این آیات و مانند اینها خداوند در صدد بیان چیزهای پاک نیست بلکه در مورد حضرت مریم علیها السلام و یا اهل بیت پیامبر علیهم السلام مقصود معرفی انسان یا انسان‌هایی است که از لحاظ معنوی پاک و از رذایل به دور هستند و آیات دیگر طهارت از پلیدی‌های جسمی و یا چیزهایی است که چنین طهارتی را ایجاد می‌کنند.

۲- مراتب طهارت

برای طهارت چهار مرتبه را ذکر کرده اند، اول: پاک شدن بدن از خبث و حدث دوم: پاک شدن اعضا و جوارح از معاصی و گناهان سوم: پاک شدن نفس از اخلاق ذمیمه و ملکات رذیله چهارم: پاک کردن دل از غیر خدا که این مرتبه از طهارت، طهارت انبیاء و صدیقین است و طهارت در هر مرتبه نصف عمل است که در آن مرتبه است زیرا غایت قصوای اعمال قلب آن است که انوار جلال و عظمت پروردگار بر آن بتابد و معرفت کامل و حب و انس به خدا از برای او حاصل شود و این‌ها حاصل نمی‌شود تا غیر از خدا از آنجا کوچ کند زیرا خدا با غیر در یک دل جمع نمی‌شود پس پاک ساختن دل از غیر خدا نیمه عمل نیمه ی عمل دل است و نیمه دیگر تابیدن نور حق است در آن. (نراقی، بی تا، ص ۷۴۹)

تطهیر قلوب از قدرات معنویه و کثافات خلقیه از مهمات است که انسان باید با هر عده و عده‌ای که شده و با هر ریاضت و مجاهده‌ای که شده به آن قیام کند و خود را از رنگ و عار آن خلاص نماید. (خمینی، ۱۳۹۲، ص ۳۷)

در فقه در باب شهادت یکی از شروط شاهد، طهارت مولد است و آمده است: «فترد شهادة ولد الزنا و لو فی الیسیر علی الاشهر». شهادت زنازاده درباره امور، ولو ناچیز پذیرفته نیست.

(مکی، ۱۳۸۰، ص ۲۱۶) مردودیت گواهی زنازاده در صورتی است که وضعیت پاکی یا ناپاکی تولد او از راههای شرعی تحقق پیدا کرده باشد. پس در این زمینه، زبانزد مردم تا زمانی که یقین ایجاد نکند اعتبار و ارزش ندارد اگرچه بسیار زیاد باشد. (همان)

منظور از طهارت مولد آن است که شخصی از رابطه گناه‌آلود متولد نشده باشد.

۳-واژه مولد

برخی نویسندگان حقوقی واژه مولد در عبارت طهارت مولد را به معنای اسم مکان دانسته‌اند و از آن چنین برداشت کرده‌اند که محل تولد طفل که مادر یا رحم مادر است، بایستی پاک باشد و مرتکب عمل زنا نشده باشد. (دیانی، ۱۳۵۸، ص ۱۷۳) مولد در عربی به معنای اسم مکان است و ناظر به مکان جغرافیایی است که شخص در آن مکان متولد میشود و نه جایی که طفل از آنجا یعنی مادر یا رحم متولد می‌شود، بنابراین این واژه برای مادر و رحم مادر استعمال نشده است. به نظر می‌رسد بهترین برداشت لغوی از واژه مولد درباره طهارت مولد این است که مصدر از نوع مصدر میمی است. (مسعود ۱۳۸۶ ج ۲، ص ۲۶۹، البعلبکی، ۱۳۸۸، ۱۰۷۳، قیم، ۱۳۸۸، ص ۱۰۸۰، دهخدا ۱۳۷۷، ج ۱۴، ص ۱۸۲۲) بنابراین طهارت مولد یعنی حلال زادگی است یعنی فرزندی که از راه آمیزش مشروع و تحت یک ازدواج صحیح یا در حکم مشروع به دنیا آمده است. (لنگرودی، ۱۴۱۲، ج ۱، ص ۴۴۸)

۴-اجتماعی بودن انسان و ازدواج

انسان موجودی اجتماعی است که بر همین اساس چه ناشی از فطرت باشد. (طباطبایی، ۱۴۱۷ ق، ج ۲، ص ۱۱۱) و چه ناشی از محاسبه عقل برای تسهیل امور خود باشد (طوسی، ج ۳ ص ۳۷۲) و یا بر پایه تمایلات و برآورده شدن نیازهایش باشد (شریفی، آئین زندگی، ۱۳۸۵ ص ۱۲۲) همگی بر ضرورت زندگی اجتماعی انسان تاکید می‌کنند. انسان بر اساس سرشت خویش و با محاسبه عقلانیت خویش جهت به دست آوردن نیازهای خویش لازم است که به صورت جمعی زندگی کند و چنین تدبیری در قرآن آمده است که ما شما را به صورت ملت‌ها و قبیله‌ها خلق کردیم تا یکدیگر را شناسایی کنید. «انا خلقناکم من ذکر و انثی وجعلناکم شعوبا و قبائل لتعارفوا» (حجرات، آیه ۱۳) و فرایند چنین امری به صورت نسبی و سببی پی ریزی شده است. «و هو الذی خلق من الماء و فجعله نسبا و صهرا» (فرقان، آیه ۵۴) و نقش قرابت و خویشاوندی با مرد و زن مشخص می‌شود و با وابستگی طبیعی دو همسر به یکدیگر و نقشی که هر یک در ارضای تمایلات اصیل و زمینه سازی جهت تکامل دیگری ایفا می‌کند، آنها را سخت به هم نیازمند ساخته و هر یک را به اهمیت موقعیت دیگری به عنوان بخشی از هویت خویش توجه می‌دهد. این وابستگی و نیاز متقابل و آثار متنوع آن، تقریباً همه عرصه‌های زندگی فردی و اجتماعی بشری را متأثر ساخته و در هر جا به تناسب، به‌گونه‌ای جلوه نمایی کرده است. بی‌تردید این تدبیر حکیمانه در متن عالم هستی تعبیه شده است. در صورتی که دیگر زمینه‌ها و شرایط تاثیر گذار بر شکل گیری و تداوم صحیح این پیوند اصیل همراه شود ضامن تحکیم و تثبیت خانواده خواهد بود. به طور کلی می‌توان گفت در همه زمانها و مکانها شکلی از ازدواج دیده می‌شود و همین جهانشمولی ازدواج از نقش بسیار مهم آن در حیات فردی و اجتماعی انسان‌ها حکایت می‌کند. ازدواج نیاز جنسی افراد را در قالب مشروع و معقول تامین می‌کند انسان مانند

حیوانات از یک میل جنسی نیرومند برخوردار است که برای ارضاء آن به طور طبیعی به سوی جنس مخالف کشیده می‌شود. اما انسان‌ها همواره به روابط جنسی خود از راه ازدواج نظم و قاعده بخشیده از هر ج و مرج جنسی جلوگیری کرده‌اند. ازدواج افزون بر ارضای نیازهای جنسی، نیازهای عاطفی افراد را نیز تأمین می‌کند. زن و مردی که با هم ازدواج می‌کنند به یکدیگر محبت می‌ورزند و یکدیگر را محرم اسرار و پناهگاه عاطفی خود می‌دانند. تولید نسل و تربیت فرزندان از اهداف دیگر ازدواج است انسان مانند حیوانات به تداوم نسل خود علاقه مند است و از داشتن فرزند لذت می‌برد. علامه طباطبایی در تفسیر آیه ۲۱ سوره روم: که مودت و رحمت میان زوجین را به تدبیر حکیمانه خالق هستی مستند کرده می‌نویسد:

هر یک از زن و مرد به دستگاه تولید مثل خاصی مجهز شده است به گونه‌ای که در عمل هر یک کار دیگری را تکمیل می‌کند و تولید نسل برآیندی از مجموع آن دو است. پس هر یک از زن و مرد فی نفسه ناقص است نیازمند دیگری است و از مجموع آن دو یک واحد تام به وجود می‌آید که می‌تواند تولید نسل را موجب شود. به همین دلیل نقص و نیازمندی است که هر یک از آن دوه به سوی دیگری کشیده می‌شود تا با پیوند با او آرامش یابد، زیرا هر ناقصی مشتاق کمال خویش است و هر نیازمندی به کسی یا چیزی مایل است که نیاز او را برطرف سازد.... خانواده یکی از بارزترین جلوه گاه‌های مودت و رحمت است که از یک طرف دو همسر را به یکدیگر پیوند می‌دهد و از طرف دیگر باعث می‌شود که هر دو به ویژه زن بر فرزندان خردسال خود که از تأمین نیازهای حیات خویش ناتوانند، مهرورزیده، به پناه دادن، نگهداری، پوشش تغذیه و تربیت آنها اقدام کنند و اگر مهرورزی نبود، نسل بشر منقرض می‌شد و نوع انسان هیچگاه امکان حیات نمی‌یافت. (طباطبایی، ۱۴۱۷، ج ۱۶، ص ۱۶۶)

اسلام به شهادت آیات و روایات متعدد کوشیده است نگاه مقدس انگارانه به ازدواج را در میان مردم گسترش دهد و این مدعا از تعبیرهای آیات و روایات اسلامی با دلالت‌های صریح یا تلویحی استفاده می‌شود. همچنین روایاتی از رسول مکرم اسلام آمده است که با همدیگر ازدواج کنید و دارای نسل گردید و زیاد شوید، به راستی که من مباحثات می‌کنم به واسطه شما در مقابل امت‌های دیگر در روز قیامت، ولو با بچه سقط شده، «تتنا کحوا تناسلوا تکثروا فاءنی اباهی بکم الامم یوم القیامه ولو بالسقط» (نمازی، ۱۳۷۷، ج ۴، ص ۳۴۰)

ثمره ازدواج اغلب بوجود آمدن نسل انسان است و لذا اغلب توقع می‌رود که ازدواج به بچه‌دار شدن بینجامد و از این روست که بسیاری از جوامع اگر زن بارور نشود، مرد به ازدواج دیگری اقدام کرده، چه بسا زن عقیم را طلاق دهد و یا برعکس مردی که ناتوانی جنسی داشته باشد سبب فسخ نکاح بشود. از سوی دیگر در جوامع سنتی ازدواج وسیله‌ای برای ایجاد روابط خویشاوندی با دیگران است. افراد از راه ازدواج حوزه روابط خویش را گسترش می‌دهند و این وظیفه را در بیشتر جوامع اساساً زنان انجام می‌دهند. ازدواج از یک بعد اقتصادی نیرومند نیز برخوردار است مرد و زنی که با هم ازدواج می‌کنند می‌خواهند با برقراری یک همکاری طولانی و همه جانبه، زمینه تأمین معیشت گروه خانوادگی خود را فراهم سازند. اینها گوشه‌ای از مهمترین آثار و کارکردهای ازدواج است که بیشترین تأثیر را در سوق دادن افراد به سوی این پیوند دارد، هر چند عوامل دیگری نیز ممکن است در تقویت انگیزه برای ازدواج دخالت داشته باشند که از جمله

آنها می‌توان به انگیزه های دینی اشاره کرد. بدیهی است جوامع گوناگون، از حیث میزان اهمیتی که به هر یک از این اهداف می‌دهند با یکدیگر متفاوتند.

در اسلام نیز مجموعه اهداف یاد شده، به ویژه ارضای نیازهای جنسی و عاطفی همسران، تولید مثل، تربیت فرزندان، جلوگیری از انحرافات اجتماعی و آثار معنوی ازدواج مورد تاکید قرار گرفته است. پس یکی از شرایط تاثیرگذار بر شکل گیری و تداوم صحیح این پیوند، بدون شک موضوع تولید مثل است و یکی از دغدغه‌های مهم است و یکی از دغدغه‌های تولید مثل مشکلات و بیماری‌هایی است که در این مسیر وجود دارد. وجود بیماری‌ها که مانع طبیعی در تولید مثل است و از طرف دیگر مسائل روحی و روانی متعاقب آن چشمگیر بوده و می‌تواند آسیب‌های جدی در استحکام خانواده بزند. از آنچه مطرح شد ازدواج بر اساس دلالت های قرآنی و روایی یک پیمان مقدس و جهت تشکیل خانواده است که در همه جوامع و انسان‌ها از گذشته تا حال مرسوم بوده است و در این پیمان مقدس یکی از اهداف مهم آن به وجود آوردن فرزندان قانونی و شرعی و حلال زاده است و هر انسانی که به طور کلی بر طبق قوانین مکتب و رسوم و دیار خود ازدواج کند و تحت قوانین حاکم بر آن جامعه باشد فرزندان حاصل از آنها حلال زاده است حتی اگر آن افراد بت پرست و بدون دین باشند.

اهمیت دلالت چنین امری از ماجرای که بین امام صادق علیه السلام و دوستش اتفاق افتاد که دوست آن حضرت، دشنام مادر به غلام خود داد و امام از این خطاب او به شدت ناراحت شدند و او در مقام توجیه دشنام خود، به امام پاسخ داد که والدین آن غلام بت پرست هستند و حلال زاده نیستند، اما آن حضرت به ایشان فرمود هر انسانی بر طبق قوانین مکتب و دیار خود ازدواج کند فرزندان حاصل از آنها حلال زاده است. (کلینی، ۱۳۶۹، ج ۴، ص ۱۰) و این تاکید امام بر حلال زاده بودن عموم انسان‌هاست.

افسارگسیختگی امیال جنسی هرچه عرضه بیشتری داشته باشد، هوس و میل به تنوع افزایش می‌یابد. (مطهری، ۱۳۵۸، ص ۱۱۳) احساس گناه و تخلف از هنجارهای اجتماعی و شکستن حریم و مرزهای خانواده که در ارتباط آزاد اتفاق می‌افتد، احساس گناه را در پی خواهد داشت که آن نیز پیامدهای روانشناختی، مانند؛ خودسرزنجی، احساس حقارت، در پیش گرفتن انزوا و دوری از روابط اجتماعی را به دنبال دارد. (سالاری فر، ۱۳۸۸، ص ۲۱) و آزادی‌های جنسی موجب محرومیت از ارزش‌های والای وجودی انسان می‌شود. راجرز مزلو هدف والای انسانی را خودشکوفایی می‌داند و آلپورت تبدیل شدن به انسان کامل را غایت اصلی برمی‌شمارد. (پی شولتز، ۱۹۹۲، ص ۳۶۵ تا ۳۸۸) فروم نیز تحقق بخشیدن به استعدادها و قابلیت را هدف نهایی میداند. (همان، ص ۳۰۰) و می‌گوید هرچه انسان‌ها در طول تاریخ، آزادی بیشتری بدست آورند بیشتر احساس تنهایی و انزوا کرده‌اند. (همان، ص ۳۰۰) در سایه آزادی‌های جنسی ناهنجاری‌های اجتماعی رو به افزایش است و موجب جرم و جنایت‌های اجتماعی می‌شود. (همان، ص ۲۲۱) و ارضاء نیازهای عاطفی باید کنترل شده و قانون‌مدار باشد. (موریش، ۱۳۷۲، ص ۳۴۲)

پس بنای اسلام بر ازدواج و ثبات و استحکام خانواده و بوجود آمدن فرزندان حلال زاده و مسئولیت پذیری انسان در برابر خود و خانواده‌اش است تا بتواند به طهارت ظاهری و باطنی خود و خانواده دست یابد. «یا ایها الذین آمنوا قوا انفسکم و اهلیکم نارا و قودها الناس والحجارة»

(تحریم، آیه ۶) «ای کسانی که ایمان آورده‌اید خود و خانواده خویش را از آتشی که هیزم آن انسانهاست و سنگهاست نگه دارید.» در فرهنگ اسلام خانه و خانواده کانون مقدس است و در این دین تمامی اعضای خانواده به خصوص همسران در برابر یکدیگر مسئول و موظف به رعایت از آن می باشند و تا جایی که رسول خدا فرمودند: هر یک از شما به گونه‌ای سرپرست است، مرد سرپرست خانواده خویش است و درباره آنها از او بازخواست می‌شود زن نیز سرپرست خانه شوهر خود و فرزندان اوست و درباره آنها از او سوال خواهد شد. (ابی فارس، ۱۳۶۹، ج ۱، ص ۶)

۵- اخلاق جنسی

اخلاق جنسی، به سلسله مباحثی گفته می‌شود که حول محور غریزه جنسی و مسائل مرتبط به آن شکل می‌گیرد مسائلی از قبیل فلسفه وجودی غریزه جنسی و اینکه آیا باید آن را تحت کنترل قرار دهیم یا آزاد بگذاریم، خوب یا بد بودن حیای زن، غیرت مرد، وفاداری همسران، پوشش و حجاب زنان، زنا، لواط و ازدواج، از مهمترین مسائل اخلاق جنسی به حساب می آیند (مطهری، ۱۳۶۱، ص ۱۵) در رابطه با اخلاق جنسی می‌توان به سه دیدگاه تفریطی، افراطی و معتدل اشاره کرد که در دیدگاه تفریطی غریزه جنسی یک غریزه ذاتاً شیطانی است حتی آمیزش با همسر و عامل اصلی تباهی فرد و جامعه است و برای رهایی از این گرایش بایستی آن را سرکوب کرد تا به مقامات معنوی دست یافت (هرمان الدنبرگ، ۲۰۱۶، ص ۳۲۴) و در دیدگاه افراطی که طراح اصلی آن زیگموند فروید، روانشناس و روانکاو اتریشی بود که وی ریشه همه مشکلات اخلاقی و ناهنجاری های اجتماعی را سرکوب غریزه جنسی می‌دانستند و بر اساس این نظریه، عفت، حجاب، وفاداری اخلاقی مسائل ضد اخلاقی هستند و اگر این میل جنسی آزاد شود کینه و عداوت‌ها برداشته می‌شود و ریشه همه بیماری‌های روانی و اجتماعی و نابسامانی‌های غریزه جنسی سر کوب شده است و راه نجات از آنها آزادی جنسی است و در پاسخ به این دسته باید گفت، در جوامعی که آزادی جنسی وجود دارد بیماری‌های روانی شیوع بیشتری دارد.

در مقابل این دو دیدگاه قبلی، دیدگاه معتدلی نسبت به غریزه جنسی وجود دارد و آن را وسیله‌ای برای حفظ نسل و تداوم زندگی بشر و بقاء نوع انسان می‌داند و از دیدگاه اسلام قوای شهوانی و مخصوصاً غریزه جنسی نه علت شقاوت و نه علیت تامه‌ی سعادت، بلکه خوب یا بد بودن آنها از نظر اخلاقی بستگی به نوع رفتار ما با آنها دارد. وهم و غضب و شهوت ممکن است از جنود رحمانی باشند و موجب سعادت و خوشبختی انسان گردند، اگر آنها تسلیم عقل و انبیا اعزام شوند و ممکن است از جنود شیطانی باشند اگر آنها سر خود گردند. و وهم بر آن دو قوه با اطلاق عنان حکومت کند و پوشیده نماند که هیچ یک از انبیای اعزام جلوی شهوت و غضب و وهم را به طور کلی نگرفته‌اند و هیچ داعی الی الله، تاکنون نگفته است باید شهوت را به کلی کشت و نائره غضب را به کلی خاموش کرد و تدبیر وهم را از دست داد، بلکه فرمودند: باید جلوی آنها را گرفت که در تحت میزان عقلی و قانون الهی انجام وظیفه کنند، زیرا این قوا هر یک می‌خواهند کار خود را انجام دهند و به مقصود خویش نائل شوند، اگرچه مستلزم فساد و هرج و مرج هم بشود. مثلاً نفس بهیمی، مستغرق شهوت خود سر عنان گسیخته می‌خواهد مقصد

و مقصود خود را انجام دهد اگر چه به زنای با محسنات در خانه کعبه باشد. (خمینی، ۱۳۷۵، ص ۱۶)

یکی از گناهان گناهان کبیره که وعده عذاب برای آن قطعی است موضوع رابطه جنسی به صورت زناست در سوره فرقان آیه ۶۸ با توجه سیاق آیات قبلی آن، در وصف عباد الرحمن علاوه بر فروتنی و گذشت از جاهلان و شب زنده داری و قیام و سجود آنها و خوف از عذاب جهنم و اعتدال در انفاق اشاره به این موضوع دارد که آنها غیر خدا معبود دیگری را نمی‌خوانند و قتل نفس نمی‌کنند مگر در صورت استحقاق به آن و زنا نمی‌کند. و در آیه ۳۳ سوره اسرا نهی از نزدیک شدن به زنا شده است و آن را بسیار زشت و راهی بسیار ناپسند می‌داند زیرا زنا سبب قطع نسب‌ها و هیجان فتنه‌ها و باطل کردن موارث و صله رحم و حقوق پدران بر فرزندان و حقوق فرزندان بر پدران است. همین جمله ساء سیلا، شاید دقیق‌ترین تعبیری است. این جمله می‌گوید که عمل شنیع زنا یک راه طبیعی و خالی از خطر برای اطفاء شهوت نیست. جامعه‌ای که شهوت خود را از طریق زنا اشباع می‌کند در یک جاده ناهموار و خطرناک افتاده است که عاقبت آن دوری از مقصد و افتادن در پرتگاه هولناک است. نیروی خدادادی شهوت برای ابقاء نسل انسانی و ایجاد یک سلسله هیجانات روحی و عاطفی در مرد و زن است که این هیجانات ضامن تشکیل کانون خانواده و اطفاء شهوت از یک طریق محدود و قانونی است، اما ارتکاب زنا نه تنها اجتماع را به مقصد ابقاء نسل نزدیک نمی‌کند بلکه اجتماع را در هزاران دره مخوف پرت می‌کند که دهها میلیون بیماران مقاربتی و میلیاردها دلار بودجه معالجه آن و میلیون‌ها کودک بی‌سرپرست تنها گوشه‌ای از این پرتگاه را نشان می‌دهد. (نویسندگان، ۱۳۴۵، ص ۱۴۳) و هزاران مفاسد مختلفی از توسعه فحشا و روابط نامشروع به وجود آمده، به راستی آن چنان حیرت انگیز و ناراحت کننده است که نسبت دادن آن به بشر قرن بیستم شباهت به تناقض نیست (همان، ص ۱۳۱)

چنانکه این میل سرکش انسانی تحت کنترل عقل نباشد موجب آسیب رساندن به زنان می‌شود و موجب می‌شود زنان تبهکار قادر به تصاحب شوهران دیگر می‌شوند و حس مادری و پارسایی زنان نیکوکار نابود می‌شود. (لمبروز، ۱۳۸۰، ص ۱۱۳ تا ۱۱۵) هرچه عواطف جنسی افزایش یابد و تحت سیطره عقل نباشد و امکان ازدواج به دلیل ویژگی‌های شخصیتی، خانوادگی، اقتصادی و اجتماعی نباشد موجب بروز تنش‌های روانی افسردگی‌ها و اختلال تمرکز و استرس‌ها و اضطراب‌های متعاقب آن خواهد شد. (احمدی، ۱۳۸۶، ص ۳۱) روابط جنسی می‌تواند موجب بروز آسیب‌های معنوی جدی بشود. (نوری طبرسی، ۱۴۰۸، ج ۱۱، ص ۳۳۹) چنانچه جاذبه‌های ظاهری معیاری برای ازدواج باشد و کفایتی در عیار سنجش نباشد موجب ازدواج‌های ناپایدار می‌شود. (سالاری فر، ۱۳۹۶، ص ۳۰) و از طرف دیگر موجب تنش، اختلاف، سوء معاشرت، خیانت و طلاق می‌شود. (بستان و همکاران، ۱۳۸۳، ص ۲۲۲) علاوه بر موارد مذکور موجب خشونت‌های جنسی ضد زنان، بارداری‌های ناخواسته، سقط جنین، افزایش خانواده‌های تک والدینی و گسترش بیماری‌های مقاربتی و کاهش میل جنسی به علت تنش‌های عصبی مزمن می‌شود. اینها بخشی از استدلال‌های علمی راجع به آثار زیانبار آزادی‌های جنسی بود و در آئینه دین و قرآن و روایات دربرگیرنده همه دلایل مذکور و فلسفه حرمت زنا را مطرح می‌کند که

می‌توان به موارد متعددی اشاره کرد از جمله این که موجب از بین رفتن فضایل اخلاقی (نوری، ۱۴۰۸، ج ۱۱، ص ۳۳۹)، ترویج فساد (محمدی ری شهری، ۱۳۶۷، ج ۵، ص ۵)، فروپاشی خانواده‌ها، عدم تمایل جوانان به ازدواج، بوجود آمدن فرزندان نامشروع و تضییع حقوق این فرزندان، سقط جنین، افزایش فرزندان نامشروع، ترویج فقر و بهره‌کشی جنسی از زنان، تقطیع نسل‌های پاک (حر عاملی، ۱۳۸۳، ص ۲۳۱) نزول بلا، آدمکشی به علت کینه‌های حاصل از این گناه (همان)، از بین رفتن نسب (حر عاملی، ۱۳۸۳، ص ۳۹) و بی‌اعتنایی به تربیت فرزندان و به هم خوردن ارث (محمدی ری شهری، ۱۳۶۷، ج ۵) حاصل از این عمل شنیع است.

براساس تعریف شهید اول از زنا که بیان کرده است و فقهاء و محققین از این تعریف استفاده کرده‌اند. «الزنا هو ایلاج البالغ، العاقل فی فرج امره محرمة من غیر عقد و لاملک ولا شبهه قدر حشفه عالما مختاراً.» (مومنی، ۱۳۹۷، ص ۸۰)

اینک چنانچه این شرایط ده گانه در ارتباط بین زن و مردی برقرار باشد و خودشان اقرار کنند که اقرار العقلای علی انفسهم جائز و این اقرار چهار بار در حضور قاضی باشد، و یا چهار شاهد عادل مرد و یا بصورت جایگزین به ازای هر مرد دو زن باشد، و در نزد قاضی باشد، چنین فعلی قابلیت اثبات زنا دارد. (همان، ص ۹۹)

و همچنین صاحب شرایع در تعریف زنا بیان می‌کند که «الزنا، وطیء محرمة الوطی بغیر عقد و لاشبهه، لکن یتحقق ذلک بغیوبه الحشفه قبل او دبراً»

علی الظاهر در تحقق زنا، انزال شرط نیست. فقط غیوبت را گفته‌اند مانند صحیح محمد بن مسلم که از یکی از امامین سوال شد که غسل بر مرد و زن چه موقعی واجب می‌شود؟ که آن حضرت فرمودند: همین که دخول صورت گیرد غسل و مهر و رجم واجب می‌شود. و علی الظاهر انزال شرط نیست، چون روایات فقط غیوبت را گفته‌اند. و در این صورت اسمی از انزال برده نشده است. (حر عاملی، ۱۴۰۹، ج ۲، ص ۱۸۳)

و همچنین در روایتی دیگر از امام رضا علیه السلام سوال شد که آیا نزدیکی بین مرد و زن بدون انزال منجر به غسل می‌شود که در این روایت نیز اسمی از کلمه ی انزال نیامده است پس اینکه بعضی می‌گویند دخول الذکر شرط تحقق زناست و حال آنکه در این روایت داریم که النقاء الختائین یعنی موضع ختنه مرد با موضع ختنه زن بهم برسند نه اینکه همه آلت داخل بشود یعنی دخول همه آلت در صدق زنا شرط نیست. (حر عاملی، ۱۴۰۹، ج ۲، ص ۱۸)

۶- ارتباط جنسی شاک

هرگاه به گمان اینکه ارتباط جنسی بین زن و مرد از روی اشتباه و شبهه باشد و این ارتباط از روی هرج و مرج جنسی و برای اطفاء مطلق شهوت نباشد و همچنین مستند به نکاح رسمی و شرعی و قانونی نباشد و نسبت به اصل حکم یا موضوع یا هر دو برای هر دو یا یکی از آنها شاک باشد چنین رابطه‌ای وطیء به شبهه است. و در دو بخش قابل بررسی است یکی شبهه موضوعیه و یکی شبهه حکمیه است در شبهه موضوعیه فرد در مصادیق و موضوع شک دارد ولی در شبهه حکمیه نسبت به اصل حکم شاک است. مثلاً گاه او می‌داند که حق ازدواج در عده را ندارد و گاه ظن می‌کند که عده تمام شده است هرگاه در این رابطه هر طرف حکم و موضوع را بداند و با آگاهی کامل چنین اقدامی بکند چنین رابطه‌ای بر آن طرف زنا محسوب می‌شود و